

"Bogdan Zorž"
<bogdan.zorz@siol.net>
29.03.2010 12:09

Za <andreja.crnak-meglic@dz-rs.si>
Kp <tina.premik@dz-rs.si>, <pavel.gantar@dz-rs.si>, <ljubo.germic@dz-rs.si>, <drzavni.zbor.rs@gmail.com>, <marijan.pojbic@dz-rs.si>
Skp

Zadeva družinski zakonik

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	29-03-2010
Šifra:	542-08/09-8/89
Povezava:	817-V
EPA:	EU:
Služba:	

Spoštovani!

Vljudno vas naprošam, da bi mi omogočili prisostvovanje na seji Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki bo 6. aprila. Rad bi v okviru časovnih omejitev, ki jih boste določili, opozoril poslance - člane odbora na pasti, ki jih predstavlja lahkotno ter nekritično eksperimentiranje z redefinicijo družine - 2., 3. in 4. člen Zakonika. Poleg tega bi rad opozoril poslance - člane odbora na pomanjkljivost predloga, ki še nadalje izključuje stare starše iz sistema vzgoje in družinske zakonodaje. O vsem tem sem že poslal pripombe na začetku razprave, vendar so bile pripombe ignorirane. Poleg tega sem pa tudi objavil razmišljanje o nevarnosti eksperimentiranja. Za poslance, ki bi si želeli to prerati in si tudi s pomočjo tega razmišljanja ustvariti svoje mnenje, pošiljam oboje v prilogi.

S spoštovanjem!

Bogdan Zorž, univ. dipl. psiholog, psihoterapevt ECP, ECGP

- Pripombe k predlogu

Družinskega zakonika-Žorž.doc

- Družina in novi družinski zakonik.doc

Pripombe k predlogu Družinskega zakonika

Predlagani predlog Družinskega zakonika prinaša cel niz zelo pozitivnih, koristnih ureditev, zaradi katerih velja podpirati pobudo o sprejemu novega družinskega zakonika. Vendar pa je v gradivu veliko nedorečenih, nedomišljenih rešitev, nekaj je takih, kjer se nekritično, brez neke jasne analize prenaša v nov sistem stare rešitve, ne da bi preverili, če so te dobre. Zakonodajalec pa take temeljite analize učinkov dosedanje zakonodaje ni naredil.

Začnimo pri definiciji družine, kot je opredeljena v drugem členu! Prav nikakršnih analiz ni, ki bi raziskale, koliko so liberalne novosti v zakonodajah po 2. svetovni vojni vplivale na zmanjšanje rodnosti v razvitem svetu, koliko na vse več in več pojavov razvojnih in osebnostnih motenj pri otrokih... Niti ne tega ne poskušamo raziskati, koliko so te zakonodaje vplivale na tako imenovano »krizo družine«, o kateri govorimo danes. Predlog novega družinskega zakonika gre mirno mimo tega, in še nadalje spreminja definicijo družine – v nekaj skorajda neprepoznavnega!

Predlagatelj pravi, da »se s tem prilagaja spremembam, ki jih opazamo v sedanjem načinu življenja«! Res se dogajajo spremembe, ostaja pa ključno vprašanje, kako se bo država odzvala na te spremembe ali tako, da bo skušala okrepiti razvoj v zdravo smer, ali bo vse spremembe preprosto sprejela kot »normalne«. Spremembe na področju definicije družine so nekaj podobnega, kot da bi države ob spoznanju, da je zrak vse bolj onesnažen – proglasile, da ej tak zrak čist, da pa je potrebno za zdravo dihanje uporabljati plinske maske!

Družinski zakonik bi moral jasno definirati družino kot temeljno celico, ki zagotavlja obstoj in razvoj človeštva, za nas še ožje pa obstoj in razvoj naroda. Zakonske rešitve bi torej morale biti usmerjene v varstvo, zaščito družine, in v oblikovanje takšne družbene klime, v kateri bo družina pridobivala na pomenu, ugledu, veljavi. Predlagane zakonske rešitve, žal, gredo v nasprotno smer – z ohlapno definicijo družine, pod krinko »enakopravnosti« in »človekovih pravic« zakon zelo radikalno zmanjšuje pomen in ugled družine kot te osnovne celice družbe.

Še nekaj konkretnih pripomb

3. člen: Zunajzakonska skupnost je »dalj časa trajajoča zveza...« Kaj pomeni »dalj časa«: več ur, več dni, več mesecev,. Let? Določba prinaša nejasnost, povzročala bo pravne spore in zmedo! Potrebno bi bilo to jasneje opredeliti!

7.čl. točka 3 določa, da so starši dolžni skrbeti za zadovoljevanje otrokovih materialnih, čustvenih in psihosocialnih potreb. Če se je zakonodajalec odločil, da otrokove potrebe specificira, bi moral biti bolj dosleden, in vključiti širši nabor potreb – najmanj pa manjkata dva pomembna sklopa potreb: intelektualne in duhovne!

8.čl. Ta člen prepoveduje telesno kaznovanje. To je licemersko dejanje všečnosti trenutnim modnim trendom. Ključni problem je v tem, da se s takšno določbo pravzaprav kriminalizira vzgoja, saj je ob takšni zakonski določbi pravzaprav skorajda vsako odločnejše vzgojno dejanje označiti kot kršitev zakona. In pojavlja se vprašanje: kdo bo presojal, ali naj se, in kdaj naj se uvede postopek kazenskega pregona?

Zakonske zveze ne moreta skleniti sorodnika v ravni črti in niti n sorodnika v stranski črti do četrtega kolena. Kako je pa z izvenzakonsko skupnostjo, ki jo zakon izenačuje z zakonsko v vseh pogledih, razen samega obreda? Ali ni to čudna nedoslednost? Sorodnika v ravni črti ne smeta skleniti zakonske zveze (kar podpiram!), če pa živita v izvenzakonski skupnosti – je pa vse v redu, imata enake pravice, kot zakonca!

27. čl. Za spregled mladoletnosti pri sklepanju zakonske zveze je pristojno sodišče. Ni to prehudo? Vse kaže, da se sklepanje zakonske zveze otežuje, ne pa olajšuje, kot trdi predlagatelj. Na drugi strani pa za dva mladoletnika, ki se preprosto odločita živeti skupaj – ni nobenih ovir, njuna zveza pa je avtomatično izenačena z zakonsko zvezo. Te zakonske določbe, skupaj s še nekaterimi podobnimi, pa v bistvu vodijo v to, da se zakonska zveza še dodatno določa kot nekaj zapletenega – in zakon tore zelo jasno spodbuja k življenju v izvenzakonskih skupnostih.

35 in 38. čl. Sklenitev zakonske zveze zunaj uradnih prostorov in samo pred matičarjem, na željo zakoncev. Domnevam, da so tu mišljeni bodoči zakonci, ki si želijo posebnih okolji, zaradi svojih interesov, prepričanj ... To odobravam. Se pa ob tem sprašujem: bi lahko vernika izrazila željo, da je sklenitev zakonske zveze samo v cerkvi, kamor pride tudi matičar (enako velja tudi za pripadnike drugih verstev, če si želijo imeti samo en obred, v prostoru, kjer tudi sicer opravijo verski obred)?

členi 94 do 97 – prenehanje zakonske zveze. Če je izvenzakonska skupnost v vsem izenačena z zakonsko skupnostjo, kako se bodo uresničevale te določbe za izvenzakonske skupnosti. V praksi izvenzakonske skupnosti preprosto – prenehajo. Potrebno bi bilo predpisati tudi neke obveznosti za izvenzakonske partnerje, če imajo enake pravice! Ne gre več za »enake pravice«, če mora otrokova mati uveljavljati otrokove pravice v nekem posebnem postopku, ko jo je izvenzakonski partner – otrokov oče, zapustil!

112. čl. Priznanje očetovstva. Če je izvenzakonska skupnost izenačena z zakonsko, bi moral za otrokovega očeta veljati možki, s katerim mati živi v izvenzakonski skupnosti – razen če se v posebno predpisanem postopku ne ugotovi, da je oče nekdo drug!

3- del, Poglavje 4. »Dolžnosti in pravice staršev in otrok.« V celem poglavju ni niti ene same določbe o dolžnostih otrok. To pomeni nadaljevanje permissivne drže, ki je privedla področje vzgoje do te kritične točke. Nujno je potrebno dodati vsaj en simbolični člen o dolžnostih otrok! To je ključnega pomena, če hoče tudi ta zakonik doprinesiti nekaj k vse bolj burnim razpravam predvsem na naših šolah o nejasnostih v zvezi z odgovornostjo učencev in dijakov!

157. čl.: Izkušnje me nagovarjajo, da bi bilo nujno potrebno tu dodati še predlog starih staršev, kadar starša s svojim delovanjem ogrožata otroka. Prav tako tudi sicer v zakoniku nikjer ni niti malo opredeljena kaka pravica in dolžnost starih staršev! V življenju pa je bistveno drugače: stari starši opravljajo pri vzgoji in varstvu otrok izjemno pomembne dolžnosti. Čas bi že bi, da začnemo tudi pri nas zablodo izključevanja starih staršev popravljati.

158. Pri nujnem ukrepu odvzema v primeru ogroženosti bi bilo smotrno, da se vključi stare starše ali druge sorodnike kot prvo možnost za namestitev otroka ob takšnem nujnem ukrepu odvzema. Če sledimo temu, da naj bo tak ukrep za otroka čimmanj boleč, potem poskušajmo

tudi zakonsko predvideti možnost, da ostane pri starih starših, ki jih pozna, če so ti primerni za vzgojo in varstvo otroka.

199. čl. Strokovno svetovanje zakoncem ob razvezi izvajajo Centri za socialno delo. Ta rešitev ni v skladu že s sedanjo prakso: mnogi pari takega svetovanja ne sprejemajo, in iščejo druge svetovalce, poleg tega imamo že danes veliko nevladnih organizacij ter strokovnjakov – posameznikov, ki so za to dobro usposobljeni. Zaradi spoštovanja človekove pravice do izbire svetovalca, kot tudi zaradi priznavanja že uveljavljenih pozitivnih rešitev bi bilo nujno, da zakon vključi med izvajalce mediacije in svetovanja tudi druge strokovnjake in ustanove.

210 čl. Posvojitev – zunajzakonski partnerji so povsem izenačeni kot posvojitelji. Temu nasprotujem. Če kandidata za posvojitev mislita resno – se lahko tudi potrudita in svojo zvezo uradno potrdita! Tu ne gre za vprašanje diskriminacije, ampak resnosti, odgovornosti kandidatov za posvojitve. Z dejanjem sklenitve zakonske zveze partnerja vsaj formalno pokazeta, da mislita resno, da želita kot posvojitelja trajno ostati skupaj in biti otroku starša.

Poglavje o posvojitvi: kaj pa otrokovi stari starši? Ali niso po naravni poti prvi poklicani za vzgojo in varstvo otrok, če starši tega ne morejo opravljati? Zakonik bi moral to možnost predvideti! Še zlasti je to boleče v primerih ko, recimo, otrokova starša, sicer skrbna in urejena, z urejenimi družinskimi in sorodstvenimi odnosi, umreta v prometni ali drugi nesreči! 211- čl. Pa izključuje možnost posvojitve v ravni črti. Stari starši torej ne morejo biti posvojitelji, kar je načelno v redu. Vendar lahko prevzamejo dolžnost nadomeščanja staršev na najboljši možni način.

Kako pa je s pravico istospolnih partnerjev do posvojitve otrok?

V življenju se srečujem z istospolno usmerjenimi ljudmi na različnih področjih in vedno znova mi ta srečanja potrjujejo moje prepričanje, da spolna usmerjenost sama zase ne vpliva na to, kako »dober človek« je posameznik. Srečal sem učitelje, vzgojitelje, zdravnike, psihoterapevte... obeh spolov, ki zelo kakovostno opravljajo svoje delo in jim lahko brez zadržkov zaupam. Tudi duhovnike z istospolno usmeritvijo sem srečal, ki so dobri duhovniki, zaupanja vredni. Srečal sem starše z istospolno usmerjenostjo, ki jih cenim in spoštujem kot dobre starše. Spolna usmerjenost ne vpliva na ta vprašanja – če izvzamem pedofilijo in druge spolne sprevrženosti.

Ob vprašanjih posvojitve s strani istospolnih partnerjev se običajno postavljata vprašanji:

Ali je lahko istospolno usmerjen oče dober oče? Lahko, v to sem prepričan, dovolj takih primerov sem že srečal, da to možnost dopuščam.

Ali je lahko istospolno usmerjena mama dobra mama? Tudi tu je moj odgovor lahko samo pritrdilen.

Toda obe vprašanji sta pravzaprav – nesmiselni. Ključni sta drugi dve:

Ali je lahko istospolno usmerjen moški dobra mama? In moj odgovor bo, jasno in odločno – NE! Preprosto pač zato, ker NI mama.

Ali je lahko istospolno usmerjena ženska dober oče? In moj odgovor bo spet, jasno in odločno – NE – pač zato, ker NI oče.

Otrok potrebuje za zdrav razvoj očeta in mamo. To je – upam vsaj, da je tako – nesporno, doslej nisem prebral še nobene resne trditve, da bi to ne bilo res.

Seveda določen del otrok odrašča brez enega od staršev ali celo brez obeh, in kljub temu odraste v zdravo osebnost. Lahko odrašča ob rejnikih, celo samo ob nekih vzgojiteljih v zavodih, lahko ob posvojiteljih – in kljub temu odraste v zdravo osebnost. Vendar pa je verjetnost in tudi pogostost nekih osebnostnih težav pri takem odraščanju večja kot pri odraščanju v popolni pravi družini. Če bi poskušal dati neko zelo grobo oceno svojih lastnih izkušenj iz dela z več tisoči otrok in družin, iz katerih prihajajo, bi bila ta naslednja: nad dve tretjini otrok, s katerimi sem se srečal zaradi njihovih težav, prihaja iz razbitih, enostarševskih, rejniških, posvojiteljskih ali kako drugače nepopolnih, nenaravnih družin. Dve tretjini današnjih otrok še vedno živi v popolnih družinah. Razlika je dovolj zgovorna in ne rabi komentarjev.

In zato bom, z vsem spoštovanjem do istospolno usmerjenih, jasno zapisal: tisto, kar želim našim otrokom, za zagotavljanje njihovega zdravega razvoja, je zdrava popolna družina. So otroci, ki so za to družino že tako ali tako prikrajšani, iz različnih razlogov. Dolžnost družbe, države je, da jim pomaga čim ustrezneje zapolniti ta primanjkljaj, ne pa da z zakonom razglasha okolje, ki je samo po sebi nepopolno, za – popolno.

DRUŽINSKI ZAKONIK – EKSPERIMENTIRANJE Z OBSTOJEM NARODA

Bogdan Žorž

Psihoterapija kot stroka pravzaprav lahko zelo malo pove o vprašanjih ki razvnamajo slovensko javnost ob pripravah na nov družinski zakonik. Prvi problem je v tem, da je psihoterapija razmeroma mlada stroka, ki si pravzaprav šele vtira pot med strokovne poklice, in zato razpolaga z zelo malo lastnih raziskav in študij, prvenstveno se usmerja v raziskave in študije, ki so neposredno pomembne za psihoterapevtske postopke in procese. Tako praktično ne poznam nobene raziskave ali študije, ki bi bila izvirno psihoterapevtska, in bi jo lahko neposredno uporabil kot osnovo za strokovna stališča ob predlaganih rešitvah. Drugo vprašanje pa sega na področje etike. Psihoterapija je usmerjena v pomoč posamezniku v stiski, ne glede na njegovo nacionalno, rasno, versko, spolno politično ali kakršnokoli pripadnost ali opredelitev. Če hoče psihoterapija biti odprta, se ne sme opredeljevati do vprašanj, ki bi lahko bila razumljena kot poniževanje, razvrednotenje... določenih posameznikov ali skupin. Ko govorimo o širitvi definicije družine na istospolne skupnosti, o posvojitvah istospolnih parov in podobno pa se zelo hitro znajdemo v polju takšnega vrednotenja, ali vsaj se zelo hitro neko pojasnjevanje lastnih stališč interpretira kot vrednotenje. Dejansko se psihoterapevti zelo malo vključujejo v te naše razprave ob predlogu novega družinskega zakonika. Toda sam tega ne razumem kot neko brezbržnost ali mlačnost psihoterapevtov, ampak kot vztrajanje na načelih strokovne etike!

Zato se bom tudi sam v nadaljevanju trudil spoštovati ta etična načela. Ne bom skliceval na svojo psihoterapevtsko stroko, sem si pa nabral kot psihoterapevt kar nekaj izkušenj in spoznanj, ki se mi zdijo pomembna in uporabna tudi pri opredeljevanju ob tem predlogu zakona. Morda bo tudi kak poslanec, ne glede na svojo politično pripadnost, prebral ta razmišljanja in jih uporabil pri oblikovanju svojih stališč.

Ker pa se – žal – večina razprav okrog novega predloga družinskega zakonika vrti okrog vprašanj istospolnih partnerjev, želim najprej razjasniti nekaj svojih stališč in pogledov na ta vprašanja.

Kot psihoterapevt se trudim v vsakem človeku najprej videti – človeka, sebi enakovrednega. Kot kristjan grem še korak dlje in poskušam v vsakem človeku videti bitje, ustvarjeno po božji podobi. In, če sledim še naprej krščanskemu izročilu – v vsakem človeku videti odsev Boga. Posameznikove stiske, težave, problemi..., pa naj bodo še tako veliki, hudi, te podobe ne morejo spremeniti ostaja pač človek s svojimi stiskami. Tudi posameznikove zavestne opredelitve (ideološke, politične, verske, nazorske ali kakršnekoli pač že – te podobe ne morejo spremeniti. Lahko se ne strinjam s kako posameznikovo odločitvijo, izbiro, opredelitvijo – a jo sprejemam kot njegovo izbiro. Sem prištevam tudi vprašanja spolne usmerjenosti, še posebej zato, ker ostaja še vedno nejasno, kolikšen delež imajo pri tej spolni usmerjenosti človekovi geni, kolikšen delež vplivi okolja (vzgojni in drugačni) ter kolikšen delež posameznikova zavestna izbira.

To so seveda načelna stališča, pa tudi konkretna, povezana z vprašanji, ki jih odpira predlog družinskega zakonika, niso nič drugačna. V svojem življenju se srečujem z istospolno usmerjenimi ljudmi na različnih področjih – in vedno znova mi ta srečanja potrjujejo moje prepričanje, da spolna usmerjenost sama zase ne vpliva na to, kako »dober človek« je posameznik.. Srečal sem učitelje, vzgojitelje, zdravnike, psihoterapevte... obeh spolov, ki

zelo kakovostno opravljajo svoje delo in jim lahko brez zadržkov zaupam. Tudi duhovnike z istospolno usmeritvijo sem srečal, ki so dobri duhovniki, zaupanja vredni! Pa tudi to so še vedno bolj splošne izkušnje! Srečal sem starše z istospolno usmerjenostjo – ki jih cenim in spoštujem kot dobre starše. Seveda so med njimi tudi taki, ki bi jih lahko označil kot »slabe« starše – a taki so tudi med heterospolno usmerjenimi.

Kljub vsemu najdemo kar nekaj raziskav in študij na temo spolna usmerjenost – starševstvo – vzgoja. Toda – že dosedanje razprave so pokazale, da so vse te študije in raziskave bolj ali manj nekoristne. Služijo le za dodatno prepričevanje že prepričanih, saj jih tako ali tako razume in razlaga lahko vsak po svoje, kot se mu pač glede na njegova stališča do teh vprašanj zdi primerno!

In vendar si bom postavil nekaj vprašanj ter poskušal nanje odgovoriti, pač s pomočjo svojih znanji, strokovnih in življenjskih izkušenj!

Ali je lahko istospolno usmerjen oče dober oče? Lahko, v to sem prepričan, dovolj takih primerov sem že srečal, da to možnost dopuščam.

Ali je lahko istospolno usmerjena mama dobra mama? Tudi tu je moj odgovor lahko samo pritrdilen.

Seveda ne pomeni, da so vsi istospolni moški dobri očetje in vse istospolne ženske dobre mame – ampak tudi vsi heterospolno usmerjeni moški niso dobri očetje in niso vse heterospolno usmerjene ženske dobre mame. Ali si lahko pomagamo kaj vsaj s statistiko, s statističnimi podatki – žal ne! Tudi če bi imeli zelo verodostojne podatke – bi jim pač tiosti, ki vanje nočejo verjeti, ne verjeli, in bi mahali z nasprotnimi podatki!

Ampak – to zgornje pravzaprav niti ni ključno! Ključno je nekaj drugega!

Otrok potrebuje za zdrav razvoj očeta in mamo. To je – upam vsaj, da je tako – nesporno. In gornji vprašanji je zato potrebno postaviti drugače, obrnjeno:

Torej Ali je lahko istospolno usmerjen moški dobra mama? In moj odgovor bo, jasno in odločno – NE! Preprosto pač zato, ker NI mama!

Pa še naprej: ali je lahko istospolno usmerjena ženska dober oče? In moj odgovor bo spet, jasno in odločno – NE – pač zato, ker NI oče!

Seveda določen del otrok odrasča brez enega od staršev ali celo brez obeh, in kljub temu odraste v zdravo osebnost. Lahko odrasča ob rejnikih, celo samo ob nekih vzgojiteljih v zavodih, lahko ob posvojiteljih – in kljub temu odraste v zdravo osebnost. Vendar pa je verjetnost in tudi pogostost nekih osebnostnih težav pri takem odraščanju večja kot pri odraščanju v popolni pravi družini. Nisem raziskovalec in ne vodim statistike svojega terapevtskega in svetovalnega dela, sem pač praktik. Vendar, če bi poskušal dati neko zelo grobo oceno svojih lastnih izkušenj iz dela z več tisoči otrok in družin, iz katerih prihajajo, bi bila ta naslednja: nad dve tretjini otrok, s katerimi sem se srečal zaradi njihovih težav, prihaja iz razbitih, enostarševskih, rejniških, posvojiteljskih ali kako drugače nepopolnih družin. Seveda vemo, da dve tretjini današnjih otrok, ne glede na krizo družine, o kateri tako radi govorimo, še vedno živi v popolnih družinah Razlika je dovolj zgovorna in ne rabi komentarjev!

In zato bom, z vsem spoštovanjem do istospolno usmerjenih, jasno zapisal: tisto, kar želim našim otrokom, za zagotavljanje njihovega zdravega razvoja, je zdrava popolna družina! So otroci, ki so za to družino že tako ali tako prikrajšani, iz različnih razlogov. Dolžnost družbe, države je, da jim pomaga čim ustrezneje zapolniti ta primanjkljaj – ne pa da določa okolje, ki je samo po sebi nepopolno, za – popolno!

In tu smo pri pravzaprav ključnem problemu – definiciji družine.

Zakonodajalec nam ponuja novo definicijo družine, ki pojem družine razširja na praktično vsako življenjsko skupnost, v kateri živi otrok. Zakonodajalec to utemeljuje s tem, da je potrebno definicijo družine posodobiti, razširiti na nove oblike življenjskih skupnosti z otrokom, in kot potrebo po zagotavljanju in izenačevanju otrokovih pravic.

V ozadju takšnih stališč je spoznanje, da je družina v krizi, da se dogajajo sociološke spremembe, in da se je potrebno temu prilagajati.

O tem imam svoje mnenje, svoje poglede. Najprej vprašanje »krize«. Ali je res družina v krizi šele zadnja desetletja, kot nas kar naprej prepričujejo? V čem je ta kriza? Če gre za krizo odnosov med družinskimi člani – med zakoncema, med starši in otroki – potem ni potrebno biti preveč razgledan za spoznanje, da se je človeštvo soočalo s temi krizami družinskih odnosov od pradavnine, to ni nič novega! Od vedno so bile krize v odnosih med zakoncema (danes jim rečemo partnerske krize), od vedno so bile krize zakonske zvestobe, od vedno so bili zakonski odnosi, ki so pravzaprav razpadli, niso več delovali, od vedno so bili tudi izvenzakonsko rojeni otroci in tako naprej. Da ne govorim o čisto posebnih krizah, ki so jih povzročale vojne (odhodi mož na vojsko...), bolezni, naravne in druge nesreče, ki so povzročale, da so družine tako ali drugače trpele, celo razpadale...

Zato tako trmasto vztrajam na stališču, ki se sicer močno razlikuje od splošno veljavnega – da v naši dobi ni neke posebne krize družine – oziroma, ta »kriza« ni nič bistveno drugačna, kot je bila od pradavnine. Gre pač za dejstvo, da družina ni nikakršna idilična skupnost, kot jo včasih slikajo pravljice in opevajo pesniki, ampak skupnost ljudi z vsemi človeškimi lastnostmi, razlikami, razhajaji – in problemi ter težavami, ki jih to prinaša.

Razlika, in to bistvena, je v odzivanju na to »krizo«. V preteklosti so se vsi družbeni sistemi s to krizo soočali tako, da so poskušali družino ohraniti – zavedajoč se, da je družina »osnovna celica družbe«, kar je že tako zelo nesporno stališče, da o njem ne kaže izgubljati besed. Zavedali so se, da razpad družine pomeni razpad družbe, razpad naroda...

No, v teh prizadevanjih za ohranitev družine oblasti – naj so bo svetne ali verske – niso vselej izvirale samo dobrih ukrepov, bodimo pošteni. Za gotovo najpomembnejši pozitiven ukrep, če ga tako označim, je dodelitev statusa nekake svetosti družini – statusa, da je družina sveta, nadvse pomembna, nedotakljiva. Med škodljive (vsaj gledano z zornega kota današnjega vedenja) pa bi brez dvoma lahko šteli neko bolj ali manj očitno toleranco za nasilje v družini.

Oboje sem omenil zato, ker je pomembno za razumevanje današnje situacije!

Dvajseto stoletje je stoletje velikih sprememb. Vojne, nagel gospodarski, tehnološki in nasploh znanstveni razvoja, s katerim je povezano razslojevanje družbe, blagostanje in potrošništvo, razvoj svoboščin, človekovih pravic, pa individualizem... in še marsikaj bi

lahko našteli kot pomembno za razumevanje odnosa do družine. Z razslojevanjem, zaposlovanje, in preseljevanjem se je najprej pričel razpad velike družine, ki so jo poleg otrok in staršev sestavljali še stari starši, pa tudi še drugi člani (strici, tete...). Tako je družina dejansko začela postajati bolj ranljiva, obenem pa so notranje težave, pri reševanju katerih so prej sodelovali tudi drugi člani te velike družine, postajale večje, težje rešljive.

Ta problem se kar vleče. Prve družinske zakonodaje so nastajale v obdobju individualizma moderne dobe in v duhu zgoraj zapisanega že v začetku pravnega urejanja izrinili stare starše iz družine. Ne glede na to, kaj se dogaja v resničnem življenju, ne glede na pomembno vlogo starih staršev tudi še danes, in ne glede na še tako zajetne kupe tehtnih, zelo strokovnih raziskav, ki kažejo na pomemben delež starih staršev v ohranjanju družine in v vzgoji – tudi sedanji predlog družinskega zakonika sledi starim modnim trendom, in stare starše ponovno izključuje. In tako izpušča pomembno možnost, ki bi brez obremenjevanja družinskega proračuna pomembno prispevala k ohranjanju družine!

In v tem dvajsetem stoletju so se pričele oblasti drugače odzivati na družinske težave. Najprej, kar je dobro, s povečevanjem skrbi za otroka in njegove pravice, kar je pomenilo, da družba (država) vse bolj »kuka« tudi v do sedaj pogosto nedotakljivi prostor družine. Vzporedno, zlasti z individualizmom, pa so se začele postavljati v ospredje pravice posameznika. Začele so se postavljati zahteve po razvezi, po tem, da bi država naredila družino bolj »ohlapno« - in države zahodnega demokratičnega sveta so začele tem zahtevam slediti, sklicujoč se na demokracijo. No, pomemben vpliv na to je prihajal, seve, tudi iz držav vzhodnega, komunističnega sveta, kjer je bila družina že tako ali tako zaradi ideoloških razlogov obsojena na uničenje. Torej: to, čemur danes pravimo »kriza družine« je torej posledica ukrepov, ki so jih sprejemale oblasti!

In sedaj k našemu novemu predlogu zakonika in redefiniranju družine. Kaj pravzaprav ta »redefinicija« pomeni? Pomeni, da je družina po tej novi definiciji pravzaprav kakršnakoli skupnost z otrokom. Ko bo zakon sprejet, če bo, torej v trenutku – krize družine ne bo več! Saj bo vendar prav vsaka skupnost z otrokom družina, vsaka bo dobra, zdrava... Pa tu sploh ne karikiram stvari!

Da bi to še nekoliko pojasnil, si bom pomagal z nekim drugim primerom, resničnim, iz naše stvarnosti!

Poleg krize družine imamo tudi gospodarsko krizo, ki povzroča revščino. Vse več ljudi je, ki živijo v revščini – in vlada se je morala na to odzvati. Naročila je izračun minimalnih življenjskih stroškov – in študija je pokazala, da je minimalna plača nižja od minimalnih življenjskih stroškov. Vlada je zato predlagala sprejem zakona o povečanju minimalne plače, kar je razumljivo, če naj pomaga ljudem v revščini, pa čeprav si je s tem nakopala nezadovoljstvo in kritike delodajalcev.

Pa, bi se lahko vlada odločila za drugačno pot? Seveda, in še zelo enostavna bi bila ta pot! Pojem »minimalnih življenjskih stroškov« namreč ni nekaj absolutnega, »svetega«! Saj – to je vendar vsakemu jasno! V deželah z lakoto pomeni pojem »minimalnih življenjskih stroškov« - pest riža na dan! No, pri nas ni lakote, pest riža ne zadošča – pa kljub temu je zbir izdatkov, ki so vključeni v metodologijo, tako ali drugače nek dogovorjen zbir, ki ga je mogoče tudi spremeniti! Če bi vlada torej spremenila metodologijo, bi, recimo, ugotovili, da dosedanja minimalna plača celo presega minimalne življenjske stroške. Revščine nenadoma ne bi bilo

več, delodajalci in država bi prihranili... Le da bi tak maneuver vsak takoj spregledal, in si ga nihče ne upa niti predlagati!

Pa vendar: pri družini je država naredila prav to! Ob ugotovitvah, da se z našo družino dogaja nekaj slabega, nezdravega, da je potrebno ukrepanje države – je država svoj ukrep predvidela tako, da spremeni definicijo družine – in problemov ne bo več!

Toda, vse to, kar sem napisal, pravzaprav ni najpomembnejše! Najpomembnejše, jaz bi dejal, najbolj tragično je, da se država s takšno redefinicijo družine spušča v nov eksperiment, ki je lahko usoden za obstoj naroda!

Zavedam se, da bo ob gornji trditvi večina ljudi omalovaževalno zamahnila z roko. Zato bi rad spet pogledal v našo bližnjo preteklost.

Dvajseto stoletje sem zgoraj predstavil kot stoletje velikih sprememb. Dvajseto stoletje pa je bilo tudi stoletje velikih eksperimentov, ki so se nekontrolirano izvajali kar na celi populaciji, kar z načinom velikih revolucij. Veliko je bilo takih eksperimentov, pa bom za zgled navedel le dva!

Prvi tak eksperiment je s področja kmetijstva. Znanost je izumila umetna gnojila, kemična sredstva za zatiranje škodljivcev in zdravljenje bolezni rastlin, kmetijske stroje... Zelo obetavni izumi – za gotovo sami na sebi resnično dobri! In pojavila se je ideja, da bi z uporabo vseh teh izumov enkrat za vselej odpravili lakoto s tega sveta! Kako lepa, plemenita ideja – kdo ji ne bi prisluhnil! Politiki si ji prisluhnili – in pričela se je »kmetijska revolucija«. No, ja, res je nekaj malih kmetov propadlo, obubožalo – a države so jim pomagale. Oglašali so se tudi nekaki naravovarstveniki – a kdo bi poslušal te nazadnjaške zanesenjake! Pomembno je bilo, da so na trg pričeli prihajati lepi, zdravi in poceni kmetijski pridelki! Očitno je postajalo, da je iztrebljenje lakote le še vprašanje časa... Toda... Voda je čedalje bolj onesnažena... humuzna plast v zemlji siromaši... Ekološko uničenje planeta, ki je bilo še pred nekaj desetletji le neko brezvezno govoričenje nazadnjaških zanesenjakov, ki ne razumejo razvoja – postaja stvarnost In, kot v posmeh – je lakote na svetu le čedalje več...

Pa še drugi primer, iz področja vzgoje. V sredini dvajsetega stoletja se je pojavila ideja permisivne vzgoje. Mamljiva je bila, posebej za prebujajoče se zavedanje o otrokovih pravicah... Obetala je vzgojo brez nasilja, brez prisile, obljubljala je vzgojo zdravih osebnosti, brez travm, zavor in motenj, polne življenjske energije in ustvarjalnosti... Kdo ne bi verjel tako prepričljivim ponudbam, pa še tako zelo »v duhu časa« je bilo vse to! In tu je bila »vzgojna revolucija«, ki je v hipu pometla z vsem, kar je dišalo po »nazadnjaški«, »temačni«, »mračnjaški«... preteklosti... Toda ... o rezultatih ne bom pisal, saj so očitni!

Izbral sem ta dva primera tudi zato, ker sem se tudi sam z obema poistovetil. Ker sem doma s kmetov, sem se navduševal nad kmetijsko revolucijo. Že kot študent psihologije sem se začel navduševati nad permisivno vzgojo in vanjo neomajno verjel!

Toda, ko je prišel »čas streznitve«, sem se bil pripravljen iz teh dveh »revolucij« nekaj naučiti.

Ljudje smo učeča bitja. Še največ se naučimo iz svojih lastnih napak.

Pa poglejmo, kaj smo se kot družba naučili iz teh dveh kritih eksperimentov, ki sta se pokazala kot katastrofalni napaki, zmoti!

Saj se v resnici danes že vsi zavedamo, kako kruta zmota sta bila obadva eksperimenta. Pa vendar se skoraj nič ne spremeni – ali vsaj, spreminja se izredno počasi, s težavo. Saj je to tudi razumljivo – poti nazaj ni več, kako naprej, pa ne vemo zagotovo! Ali naj drvimo v nove eksperimente? Ali naj gremo počasi, da ne bi delali novih napak! Toda, kako počasi je pa sploh dovolj hitro, da ne bi bile posledice eksperimenta dolgoročno preveč usodne...

To, čemur smo priča pr predlogu novega družinskega zakonika, je – spet nov eksperiment, ki ga ideologi pospremljajo na pot z zelo lepimi besedami – tako kot je veljalo prav za vse druge podobne eksperimente v naši bližnji preteklosti: enakost, enake pravice...

Mar se res nismo ničesar naučili iz teh dosedanjih kritih eksperimentov? Mar se tudi iz eksperimenta, ki mu rečemo komunistična revolucija, nismo nič naučili?

No, morda pa se je Evropa vendarle nekaj naučila! In, kot vse kaže, Evropa vendarle ni pripravljena na tako krute eksperimente. Ni pa pripravljena lepih idej tudi zavrniti. In, morda je majhen narodek, kakršen smo Slovenci, ravno pravšnji, da se uporabi za eksperiment, za »poskusnega zajčka! Če eksperiment pripelje do degeneracije, do propada takšnega narodka, za Evropo pač to ne bo posebno velika škoda. Če se bo Evropa iz tega nekaj pomembnega naučila, to pač ne bo pretirano visoka cena.

Ostaja le eno vprašanje, za vse nas, in še posebej za naše poslance: smo res pripravljeni biti poskusni zajčki?